

WORLD HEALTH DAY 2016 GLOBAL REPORT ON DIABETES

Светски ден на здравјето 2016 г.: СЗО повикува на глобално делување со цел да се спречи пораст во бројот на луѓе со дијабетес и да се подобри грижата за нив

Прв Глобален извештај на СЗО за дијабетес: 422 милиони возрасни имаат дијабетес, и тоа главно во земјите во развој

6 април 2016 г. | Женева:

Од 1980 г., бројот на луѓе со дијабетес се зголемил речиси четирикратно, на 422 милиони возрасни лица, главно жители на земјите во развој. Фактори за ваквиот драматичен пораст се прекумерната тежина и гојазноста, изјави Светската здравствена организација (СЗО) во пресрет на Светскиот ден на здравјето.

Овогодинашниот Светски ден на здравјето, 7 април, кога воедно се прославува и основањето на Организацијата во 1948 г., СЗО го одбележува со испраќање повик за делување во врска со дијабетесот. Во својот *Глобален извештај за дијабетес*, СЗО ја нагласува потребата да се интензивира спречувањето и лекувањето на ова заболување.

Мерки преку коишто ова би се постигнало се ширење на средините што промовираат здрави навики заради намалување на факторите на ризик за дијабетес, како физичка неактивност и нездрава исхрана, и зајакнување на националните капацитети за да им се помогне на луѓето да добијат неопходни лекување и грижа заради справување со својата здравствена состојба.

„Ако сакаме некаков исчекор во запирање на подемот на дијабетесот, потребно е наново да си го осмислиме секојдневието: да се храниме здраво, да бидеме физички активни, и да избегнуваме прекумерна тежина,“ вели д-р Маргарет Чен, Генерален директор на СЗО. „Владите мора да им пружат можност на луѓето, дури и во најсиромашни услови, да стекнуваат здрави навики, и да обезбедат здравствен систем што ќе може да дијагностицира и лекува дијабетес.“

Дијабетесот претставува хронично, прогресивно и незаразно заболување што се одликува со покачено ниво на глукоза во крвта (крвен шеќер). Се појавува во состојби кога панкреасот недоволно создава хормон инсулин, одговорен за регулирање на крвниот шеќер, или кога телото не може ефективно да го искористи создадениот инсулин.

Главни сознанија изнесени во *Глобалниот извештај за дијабетес* се следните:

- Бројот на луѓе заболени од дијабетес и преваленцијата на болеста се во пораст насекаде во светот. Во 2014 г., 422 милиони возрасни лица (или 8,5% од населението) имале дијабетес, споредено со 108 милиони (4,7%) во 1980 г.
- Епидемијата на дијабетесот сериозно влијае на здравствен и социоекономски план, особено во земјите во развој.
- Во 2014 г., повеќе од еден на секои три возрасни лица над 18 години имале прекумерна тежина, а повеќе од едно лице на секои десет биле гојазни. Компликациите од дијабетесот може да доведат до срцев удар, мозочен удар, слепило, бубрежна слабост и ампутација на долен екстремитет. На пример, стапката на ампутации на долен екстремитет се од 10 до 20 пати повисоки кај луѓе со дијабетес.
- Во 2012 г. од дијабетес починале 1,5 милиони луѓе. Зголеменото ниво на глукоза во крвта било причина за дополнителни 2,2 милиони смртни случаи поради зголемениот ризик од кардиоваскуларни и други заболувања.
- Многу од овие смртни случаи (43%) настануваат релативно рано, пред седумдесетгодишна возраст, и тие во голема мера може да се спречат преку политики за создавање средини во коишто ќе се негуваат здрави навики, и преку подобро откривање и лекување на болеста.
- Доброто управување подразбира примена на мал број генерички лекови; интервенции за промовирање здрав живот; едукација на пациенти за да се помогне во грижата за сопственото здравје; и редовни прегледи заради рано откривање и лекување на можните компликации.

„Многу случаи на дијабетес може да се спречат, а постојат и мерки за откривање и справување со заболувањето, така што на луѓето со дијабетес им се пружаат поголеми можности за долг и здрав живот,“ вели д-р Олег Честнов, Помошник директор на СЗО за незаразни болести и ментално здравје. „Но промената во голема мера зависи од напорите на владите, вклучувајќи ги глобалните заложби за осврт кон дијабетесот и другите незаразни болести.“

Ова подразбира исполнување на точката 3.4 во рамките на Целите за одржлив развој (ЦОР), каде што се повикува на 30-процентно намалување на предвремената смртност од незаразни болести, вклучувајќи го и дијабетесот до 2030 г. Владите ветија и исполнување на четирите временски ограничени заложби утврдени во Финалниот документ за незаразни болести на Генералното собрание на ОН, и постигнување на деветте глобални цели утврдени во Глобалниот акциски план на ОН за превенција и контрола на незаразни болести, коишто опфаќаат спречување на подемот на дијабетесот и гојазноста.

„По речиси сто години од откривањето на хормонот инсулин, *Глобалниот извештај за дијабетес* посочува дека неопходните лекови и технологии за дијабетес, вклучително и инсулинот, во најсиромашните земји во светот достапни му се на само едно од три лица,“ вели д-р Етиен Круг, Директор на Одделението при СЗО за превенција на незаразни болести, инвалидитет, насилство и повреди. „Пристапот до инсулин е прашање од животна важност за многумина со дијабетес.

Подобрувањето на пристапот до инсулин и до лековите за незаразни болести, во принцип, треба да стане приоритет.“

Глобалните напори одат во насока лековите, вклучувајќи ги тие за незаразни болести, да станат достапни и поевтини. Заложбите на светските лидери, вклучувајќи ги ЦОР, Политичката декларација за незаразни болести на ОН од 2011 г., Финалниот документ за незаразни болести на Генералното собрание на ОН, и работата на панелот на Генералниот секретар на ОН за пристап до неопходните лекови составен од високи претставници, одат кон подобрување на цената и достапноста на неопходните лекови за луѓето со дијабетес.

Белешка до уредникот:

Постојат три главни форми на дијабетес: тип 1, тип 2 и гестациски дијабетес. Причинителот на тип 1 дијабетес е непознат, а заболените од него треба секојдневно да примаат инсулин за да преживеат. Типот 2 е чест кај голем број луѓе заболени од дијабетес на светско ниво, и главно се појавува поради прекумерна телесна тежина и физичка неактивност. Иако порано беше присутен само кај возрасни лица, тип 2 дијабетесот сега е сè поприсутен кај деца и млади. Гестацискиот дијабетес претставува привремено заболување што се појавува за време на бременоста и носи долгорочен ризик за појава на тип 2 дијабетес. Се појавува кога нивоата на глукоза во крвта се над нормалните граници, но под границите со коишто се дијагностицира дијабетес.

Повеќе информации:

- Веб-страница за Светскиот ден на здравјето 2016 г.:
<http://who.int/campaigns/world-health-day/2016/en/>
- Прв Глобален извештај за дијабетес на СЗО: <http://www.who.int/diabetes/global-report>
- Глобален акциски план на СЗО за превенција и контрола на незаразни болести:
<http://www.who.int/nmh/publications/ncd-action-plan/en/>
- Информативен лист за дијабетес:
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs312/en/>
- Цели за одржлив развој: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg3>
- Панел на Генералниот секретар на ОН за пристап до неопходните лекови составен од високи претставници:
<http://www.unsgaccessmeds.org/#homepage-1>

Контакт:

Пол Гарвуд (Paul Garwood)
Телефон: +41 22 791 1578
Мобилен: +41 79 603 7294
Е-пошта: garwoodp@who.int

Лора Сминки (Laura Sminkey)
Телефон: +41 22 791 4547
Мобилен: +41 79 249 3520
Е-пошта: sminkeyl@who.int